

Svåra bibelställen

Föredrag av S Bergman under kyrkhelgen i Sala 29-31 juli 2011

Inledning och utgångspunkter

Ämnet för detta föredrag är ”Svåra Bibelställen”. Men innan vi ger oss i kast med det, skall vi stanna ett kort ögonblick inför Jesu egen syn på Bibeln. Det finns olika bibelsyner som vill övertyga oss om sin riktighet. För oss som kommit till på tro på Jesus och vill vara hans lärjungar blir det som han säger om Bibeln alltid avgörande.

Jesu om GT:

Skriften kan inte göras om intet (Joh. 10:35) – dess sanning är gudomlig och oförstörbar. Den står kvar hur mycket den än kritiseras, attackeras och bespottas av människor.

Jesu apostlar om GT:

Hela Skriften är utandad av Gud och nyttig till undervisning, till bestraffning, till upprättelse och till fostran i rättfärdighet, för att gudsmänniskan skall bli fullt färdig, väl rustad för varje god gärning. (2 Tim. 3:16-17)

Ingen profetia har burits fram genom någon människas vilja, utan ledda av den helige Ande har människor talat vad de fått från Gud. (2 Petr. 1:21)

Jesu om NT:

De ord jag har talat till er är Ande och liv (Joh. 6:63) – de är bärare av gudomlig, livgivande kraft.

Jesu löfte till apostlarna:

Men Hjälparen, den helige Ande, som Fadern skall sända i mitt namn, han skall lära er allt och påminna er om allt vad jag har sagt er (Joh. 14:26). Men när han kommer, sanningens Ande, då skall han föra er in i hela sanningen. Ty han skall inte tala av sig själv, utan allt det han hör skall han tala. (Joh. 16:13)

Jesu bön för apostlarna och för oss:

Helga dem i sanningen, ditt ord är sanning. ... Men inte bara för dem ber jag, utan också för dem som genom deras ord kommer att tro på mig. (Joh. 17:17, 20)

Läran om Bibeln som Guds sanna och ofelbara ord är viktig för oss. Om det inte förhåller sig så, att allt i Skriften är ingivet av Gud kan ingen av oss säkert veta

vad som verkligen är Guds Ord. Men många har svårt att tro att Bibeln, som är skriven av ofullkomliga människor, kan vara ofelbar. Det måste finnas mänskliga fel och brister i den, tänker man. Så tänkte liberalteologin, som kom att dominera under 1900-talet. Utvecklingen har numera gått dithän att man ser Bibeln som en rent mänsklig produkt.

Många präster värjde sig för den värsta liberalteologin: man ville inte förlora Bibeln helt. Man fann då en medelväg mellan gudomligt och mänskligt. Det var framför allt den reformerte teologen Karl Barth i Schweiz (d. 1968) som kom att påverka många, även lutheraner. Han menade att Bibeln *innehåller* Guds Ord, men allt är inte ingivet av Gud. ”Det gudomliga budskapet” fanns där blandat med annat, med mänskligt gods, som vi inte behöver tillskriva Gud. I människans möte med Bibeln blev det gudomliga levande för henne, sade han. Den stora haken med denna ”blandsyn” är frågan: Vem kan avgöra vad som verkligen är av Gud, vad som är det ”gudomliga budskapet” och vad som inte är det? Det är en hopplös uppgift. Det blir bara en massa subjektivt tyckande, där den ene tycker ett och en annan något annat. Till sist blir inget annat kvar än en allmän morallära. Gud har inte gett oss sitt ord för att vi skall vraka och välja. Han har inte sagt: Var så god, välj ut vad ni själva vill tro på? Han har gett oss *sanningens ord*, inte ett ord där lögn och sanning är blandat om vartannat.

Bibeln är ett stort inkarnationsunder som vi aldrig riktigt kan förklara, bara ta emot. Gud har sänkt sig ner till oss och talar till oss på mänskligt språk, såsom människor talar med varandra. Liksom Jesus är sann Gud och sann människa, fast utan synd, så är Bibeln det. Gud har blivit människa i Kristus. På den vägen har han berett oss frälsning. Men han har också på ett liknande sätt blivit människa i den heliga Skrift – eller med Luthers ord på latin: *Scriptura Sacra est Deus incarnatus*. Den höga och för oss otillgängliga gudomens inre tankar har klätts i mänskliga ord som kan förstås av oss. Det är detta som gör Bibeln så annorlunda, så spännande och intressant. Är det verkligen Gud som talar där och avslöjar sina tankar för oss, är boken i högsta grad värd att läsa och utforska. Vi blir inte besvikna: det finns många underbara ställen i Bibeln. Den ger oss klara besked om meningen med våra liv, om hur denna blivit förstörd genom djävulen och synden som kom in i världen. Den uppenbarar Guds kärleks märkliga väg att frälsa oss och återge livet dess rätta inriktning och mening. Allt detta talar Bibeln om för oss mycket tydligt och klart. Den kristna läran om vägen till Gud och saligheten är solklar. Problemet är inte oklarhet om vad som står, utan att människor inte vill tro det.

Men det finns en del ställen i Bibeln, som vi har svårt att förstå, inte för att de i sig är obegripliga, utan för att vi tycker de är motsägande eller otäcka och skrämmande och inte alls verkar stämma med den bild av Gud som vi finner på andra ställen i Bibeln. Då kan Bibelns sanning och ofelbarhet bli ett problem för oss – ja, större än för dem med ”blandsyn” på Bibeln. För de kan lätt avfärda saken med ett: ”Äsch, det där är inte Guds Ord utan bara inslag av mänskligt, primitivt och omoget tänkande”. Men för oss som tror att Bibeln är Guds ande-

ingivna ord kan det bli jobbigt. Djävulen, lögnens fader som från början hatat och fört krig mot Guds Ord, är snabbt framme och sår tvivel i våra sinnen, precis som han gjorde vid syndafallet. Han viskar: Ser du inte av hans eget ord att han är en ond tyrann som slaktar och förgör människor. Vad är det för en Gud? Fri-gör dig från honom. Kasta av dig Bibelns ok och våga vara ärlig mot dig själv!

Kristendomens motståndare i dag läser Bibeln. De gör upp långa förteckningar på vad de menar är orimligheter och otäckheter i den och lägger sedan ut dem på nätet. En sådan nätsida heter ”The evil Bible”, den onda Bibeln, och listar ställen genom vilka man vill visa att Bibelns Gud är en förfärligt omoralisk och grym Gud. En som har en hemsida av denna typ berättar hur det kom sig att han började med den. Till sin förvåning upptäckte han att många kristna inte hade en aning om vad som stod i stora delar av Bibeln. De var helt enkelt dåliga bibelläsare. Få hade läst hela Bibeln. Och han tänkte: ett bra sätt att få kristna att överge sin tro är att samla ihop förfärliga ställen i Bibeln och lägga ut dem på nätet. Han på nätet har nog rätt i en del. Det stämmer att många kristna inte läser Bibeln särskilt mycket och har därför stora luckor vad gäller dess innehåll. Och visst har det hänt att kristna p.g.a. vissa ord i Bibeln har avfallit. En ung kvinna som jag kände berättade att hon övergav sin kristna tro, sedan hon snubblat på stället där en israelit under ökenvandringen samlade ihop vedpinnar på en sabbat och på Guds befallning straffades med döden för det (4 Mos. 15:32-36). En Gud som gjorde så ville hon absolut inte tro på. Det finns också de som använder bibelställen som dessa för att skyla över det verkliga skälet till att man avfaller, t.ex. en synd som man inte vill överge.

Jag tror att vi präster sviker våra församlingsmedlemmar, särskilt de unga, när vi sällan eller aldrig tar upp och behandlar s.k. svåra ställen i Bibeln, framför allt i GT. Aposteln Paulus säger: ”*Allt som tidigare har skrivits är skrivet till vår undervisning*” (Rom. 15:4). Det finns något att lära av allt i Bibeln, även av de ställen som får oss att rysa och blodet att frysa till is. Gud har något att säga oss även genom dem. Vi behöver känna till dem så att vi inte överraskas eller blir helt ställda när kristendomens fiende kastar dem i ansiktet på oss. Vi behöver brottas med dessa texter, göra oss möda att verkligen forska i Skriften, söka ta reda på bakgrunden till vad som står, se på eventuell förhistoria och efterhistoria, jämföra det vi läser med vad som står på andra ställen osv. Vi skall använda vårt förnuft och tänka, när vi läser Bibeln. Var inte rädd för att tänka! Ingen kan läsa eller förstå Bibeln utan att använda sitt förnuft som instrument. Bibeln tål att granskas. Men vad vi skall akta oss för att är att mästra Guds Ord, försöka ändra det och rätta till det. Vi skall akta oss för att sätta oss över Gud och tro oss förstå bättre än han. För det är ett högmodigt och djävulsk bruk av förnuftets gåva, något Luther ofta varnar för med starka ord. Rationalismen som vill vara klokare än Gud är roten till all falsk lära som djävulen vill förföra världen med. Vi skall läsa Bibeln under bön, där vi ödmjukt ber Gud om nåd att förstå meningen med vad han säger i sitt ord. ”*Han leder de ödmjuka rätt, han lär de ödmjuka sin väg*” (Ps. 25:9). Och vi skall läsa och lyssna till Guds Ord tillsammans. För så gör man i Kristi kyrka. Där sitter man inte och bara funderar för sig

själv och håller inne med alla sina frågor och tvivel. Vi delar dem med prästen och med andra som kanske kan mer än vi. Och vi försöker ta reda på hur kyrkan förr har tacklat s.k. svåra ställen. Dessa har ju inte upptäckts först nu utan har varit väl kända långt tillbaka. Så behöver vi alla, unga och äldre, i kyrkans gemenskap rusta oss mot djävulen när han angriper oss och t.o.m. med hjälp av Bibelns ord försöker kullkasta vår tro.

Exempel på svåra bibelställen

Jag tar här inte upp saker som är rena under som Gud gör. En kristen tror på Gud som undrens Gud, som gör sådant som strider mot de vanliga naturlagarna och går långt utöver vad mänskligt förnuft kan fatta. Som t.ex. när Röda havet delade sig så att Israels barn kunde gå torrskodda över till andra sidan (2 Mos. 2:22), eller då solen stod stilla i Ajalons dal och dagen förlängdes så att Josua och hans folk vann seger över fiender (Jos. 10:12). Inte heller utgör Jesu många under något problem för en kristen som tror inkarnationens under att Jesus är Gud som blivit människa. För honom är ingenting omöjligt.

Vi skall i stället begränsa oss till några få ställen som många ser som svåra därför

- a) att de tycks framställa Gud som en grym och besinningslös hämnare,
- b) att de tycks motsäga vad som står på andra ställen i Bibeln.

Är Gud en grym och besinningslös hämnare?

”Hat- eller hämndpsalmerna”

Dit brukar räknas psalmer som t.ex. 55, 56, 58, 69, 94, 109 och 137 i Psaltaren. Låt oss se på Ps. 58. Där ber psalmförfattaren:

Gud, krossa tänderna i deras mun, bryt sönder de unga lejonens käkar, HERRE! Låt dem försvinna likt vatten som rinner bort. När någon skjuter sina pilar, låt dem vara utan udd. Låt honom vara lik snigeln, som löses upp och utplånas, lik en kvinnas ofullgångna foster som inte får se solen. Innan era grytor känner hetan från törnet skall han svepa bort det med en stormvind vare sig det är friskt eller brinner. Den rättfärdige skall glädja sig, när han ser hämnden, han skall tvätta sina fötter i den ogudaktiges blod. Och människorna skall säga: ”Den rättfärdige får sin lön, det finns en Gud som dömer på jorden.” (v. 7-12).

Ord som dessa skakar oss – och bekymrar oss. Många värjer sig för att be med i dem. Det hårda språket och straffdomen mot de orättfärdiga och ogudaktiga står i bjärt kontrast till Joh. 3:16: *”Ty så älskade Gud världen att han utgav sin enfödde Son ...”* Och hur går det ihop med Jesu ord i Bergspredikan om att vi skall älska även våra fiender. Är detta verkligen av Anden ingivna från Gud? Liberalteologin och bibelkritiken har ständigt pekat på hämndpsalmerna som bevis på att allt i Bibeln inte kan vara inspirerad av Gud. Man menar att dessa ställen med sitt råa uttryckssätt är djupt omoraliska.

Hur skall vi förstå en psalm som denna?

Det första vi skall ha klart för oss är att hämndpsalmer som denna inte ger uttryck för någon personlig mänsklig och ondskefull hämndlystnad hos David eller andra författare till dem. Hade det varit fråga om det, ja, då hade de inte varit ingivna av Gud utan snarare av djävulen själv. Både i GT och i NT förbjuder Gud all personlig hat- och hämndlystnad. Han gör det i femte budet, och han gör det med orden: *”Min är hämnden, jag skall utkräva den”* (5 Mos. 32:35, Rom. 12:19). Psalmförfattaren driver inte någon personlig vendetta. Hans ord är i stället ingivna av Guds Ande och återspeglar Guds stränga och obevekliga dom över fiender som hånar och föraktar honom och förföljer och dödar hans fromma. Dessa människor beskrivs i början av psalmen. Det handlar inte om svaga olyckliga människor som sörjer över att de sitter fast i synd och elände som de trasslat in sig i. *”Ett brutet strå skall han inte krossa, och en rykande veke skall han inte utsläcka”* Det gäller om Gud såväl i GT som NT (Jes. 42:3, Matt. 12:20). Men här rör det sig inte om brutna strån utan om självsäkra, hårda människor i ledande position som förtiger vad som är rätt och rättfärdigt och *”gör upp onda planer i sina hjärtan och banar väg för våld i landet”*. De har varit avfälliga och lögnaktiga i hela sitt liv, aldrig velat höra vad Gud säger. De har gift i sig och är döva som huggormar. De är människor som framhärdar i synd och orättfärdighet, går djävulens ärenden och är till stort fördärv för sitt land. Exakt vilken period eller händelse tiden som David syftar på vet vi inte. Kanske var det då hans son Absalom gjorde uppror. David fick fly för sin son och uppleva hur de flesta av hans förtroendemän svek honom och anslöt sig Absalom och hans galenskap. Upproret slutade i katastrof för Absalom och hans män. David var otröstlig i sorgen över sin sons öde.

Hursomhelst ber David att Gud skall sätta stopp för de onda människor som fördärvar folket, han ber att han skall döma dem och ge dem deras rättvisa straff. Han ser framför sig bilden av den rättfärdige som gläder sig över Guds förgörande av dem, inte i någon ond skadeglädje, utan i glädje över att han och folket befrias från de ondas våld och förtryck. Tvätta sina fötter i blod är en krigisk term, ett uttryck för stor seger över farliga fiender. Blodet som flyter i strömmar markerar att de slagna är många, deras ondska stor och deras nederlag välförtjänt. När de går under skall alla inse att det finns en rättfärdig Gud som dömer på jorden.

Luther säger: ”Bönerna i dessa psalmer är riktade antingen mot djävulen som en lögnare eller mot djävulen som en mördare, dvs. antingen mot fördärvliga lärar eller mot tyranner och förföljare.” Just så skall vi se på de kraftiga orden i denna psalm. De är riktade mot djävulen och hans tjänare. Det är böner om onskans undergång. Och det ber kristna om. Vi ber om det i Fader vår t.ex. i den andra och tredje bönen att Guds rike skall komma och att Guds vilja skall ske på jorden så som den sker i himlen. Det sker, säger Luther i katekesen: ”När Gud omintetgör och förhindrar all ond vilja och alla anslag från djävulen”. Det ber vi om

och det gläder vi oss över när det sker. För vi vill väl inte att det onda skall segra? Där Guds rike breder ut sig går Satans rike under. Ber vi om det första, ber vi om det andra. Vi ber om det ända in i den sista bönepunkten, där vi ber att Gud skall frälsa oss från ”det onda” eller ”den onde”, som det också kan över sättas.

Naturligtvis ber vi först om att de ogudaktiga skall ångra sitt onda och gudlösa liv, vända om till Gud och tro evangelium. Men när det inte sker utan man hårdnackat och envetet förkastar evangelium, spottar på Kristus och hans kors och förföljer Guds kyrka ber vi emot dem. Vi ber: Gode Gud omvänd dem eller sätt stopp för dem! Psaltaren är full av böner mot fiender. Det finns nästan inga psalmer utan något sådant inslag.

Men återigen är det viktigt att notera att Psaltarens fromma inte ber Gud om hjälp att själva hämnas. De vill inte ta saken i egen hand. De ber att Gud skall hämnas orättfärdighet. De visste vad Gud sagt: ”*Min är hämnden och vedergällningen*” (5 Mos. 32:35). Vad syndiga människors hat och hämndlystnad kan ställa till med har vi förfärliga exempel på både i Bibeln och i våra dagars nyhetsflöden om vad som händer i världen. Tänk på vad som nyligen hänt i vårt grannland Norge! När David en gång, som straff för en synd, blev ställd inför alternativet att falla i människors hand eller i Guds hand sade han: ”*Låt oss då falla i HERRENS hand ... I människohand vill jag inte falla*” (2 Sam. 24:14).

En annan psalm som ofta citeras som avskyvärt hämndlysten är nr 137. I slutet av den står det:

Du Babels dotter, dömd till undergång, salig är den som får vedergälla dig för allt vad du har gjort oss. Salig är den som griper dina späda barn och krossar dem mot klippan.

Här handlar det om Guds straff över det babyloniska väldet under vilket judafolket hamnade och under lång tid tvingades leva i plågsam exil och fångenskap. Samma sak gäller här som i den förra psalmen: Psalmförfattaren som efter exilen skriver dessa ord om lyckan i att få krossa fiendens späda barn mot klippan, gör det inte i någon slags sadistisk, personlig hämndlystnad. Han tänker på Guds hämnd och folkets befrielse. Kanske hade han domsprofetian över Babel i Jes. 13:16 i åtanke: ”*Deras späda barn skall krossas inför deras ögon och deras kvinnor våldtas.*” Barnamord och våldtäkter har i alla tider använts i krig för att skymfa och förnedra fienden och bryta ner hans motståndsvilja. Dessa förfärliga inslag i krigföring praktiseras, som ni vet, fortfarande i våra dagar.

Den hårda domen över Babel betyder naturligtvis inte att Gud sanktionerar barnamord och våldtäkter. Men vi ser i Bibeln att Gud ibland straffar synd med synd. Han kan låta onda och vidriga ting som människor gör bli ett straff över andra som gjort onda ting. De får smaka på vad de själva sått. Det var det som skedde när det övermodiga babyloniska riket 538 f.Kr. krossades av perserkung-

en Kores den store som lät sina soldater fara hårt fram, döda barn och våldta kvinnor. Vi reagerar mot orden om lyckan att krossa spädbarn mot klippor, men vi bör ta det för vad det är: den befriades glädje över att ingen ny generation av imperialistiska och förtryckande babylonier skulle uppstå och plåga dem mer.

Liberalteologer och bibelkritiker pekar ideligen på hämndpsalmerna som bevis på att allt i Bibeln inte kan vara inspirerad av Gud och ofelbar. Man menar att dessa ställen med sitt råa uttryckssätt framställer Gud som djupt omoralisk. Men det är inte Guds moral som skall ifrågasättas av oss, när han brinner av nit mot det onda utan vår egen slappa moral som inte fruktar Gud och hans rättfärdiga dom. Det är hos oss människor, som ständigt bryter mot Guds goda bud, som moralen brister. Vi syndare, som ser, vet och förstår så lite, är inte på något sätt kvalificerade att utpträda som domare över Gud och hans rättvisa straffdomar.

Vi möter i dessa psalmer den Gud som ur djupet av sitt väsen reagerar mot synd och ondska. Vi möter den Gud som när han gav de Tio buden på Sinai sade: *”Jag, HERREN, din Gud, är en nitälskande Gud, som låter straffet för fädernas missgärning drabba barnen, ja, tredje och fjärde släktledet, när man hatar mig”* (2 Mos. 20:5). Det är lagens och den straffande rättfärdighetens Gud som talar i dessa psalmer och låter sina mänskliga språkrör förmedla hans heliga vrede. Det finns allt skäl att frukta honom när vi bryter mot hans bud och blir hans fiender. Det straffar sig alltid. *”Det är fruktansvärt att falla i den levande Gudens händer”*, står det i NT (Hebr. 10:31). Det är således inte bara ett gammaltestamentligt budskap utan ett som verkligen behöver höras också i dag, då många ser Gud som en harmlös, tolerant, förstående, icke-dömmande, demokratisk Gud som snällt låter sig styras av folkmajoritetens vilja. Sådan är han inte. Det lär oss hämndpsalmerna.

Gud är här lika lite ond som Jesus, när han i Matt 23 svingar lagens gissel i ett sjufaldigt ve-rop över de skriftlärdas och fariseernas villfarelser som ledde både dem själva och andra i fördärvet. Vem har talat strängare om det brinnande Gehenna och varnat för den eviga förtappelsen som väntar dem som föraktar Guds frälsande kärlek än Jesus? Hämndpsalmerna talar mest om jordiska och nationella straff som drabbar både Israel och andra folk. Jesus talar om det som är värre: om eviga straff och evig förbannelse över alla som förkastar evangeliet från kärlekens Gud som själv i Kristus gick in under människornas ondska och straff för att frälsa och välsigna dem med det eviga livets goda – vilket de inte alls förtjänat.

Låt oss nu se på en annan sak som ofta uppfattas som grym och orättfärdig av många.

Israels erövring av kanaanéernas land (omkr. 1406-1375 f.Kr.)

Kanaanéer använder jag här som en samlingsbenämning av folket som bodde i Kanaans land när Israel med Josua i spetsen på Guds befallning erövrade landet och drev många kanaanéer i landsflykt.

När man läser om Israels erövring av det som senare kom att kallas Palestina kommer man osökt att tänka på den svårlösta och plågsamma konflikten med palestinier och Israel i dag efter det att Israel 1948 av FN gavs möjlighet bilda en egen stat. Nästan direkt utbröt krig mellan två folk som båda gjorde anspråk på ett och samma land.

När det gäller Israels erövring av det utlovade landet missar dagens kristendomsfiender sällan ett tillfälle att visa hur grym och hänsynslös GT:s Gud visar sig vara när han befrämjar angrepp på andras land, folkmord, etnisk rensning och andra otäckheter.

Låt oss nu se hur det förhåller sig med den saken. Vi börjar med att se på 5 Mos. 7:1-5.

När HERREN, din Gud, låter dig komma in i det land dit du nu går för att ta det i besittning, och när han driver bort många hednafolk för dig, hetiterna, girgaseerna, amoreerna, kananeerna, perisseerna, hiveerna och jebusiterna, sju folk som är större och mäktigare än du, och när HERREN, din Gud, ger dem till dig och du slår dem, då skall du ge dem till spillo. Du skall inte sluta förbund med dem eller visa dem nåd. Du skall inte ingå släktskap med dem. Dina döttrar skall du inte ge åt deras söner och inte ta deras döttrar åt dina söner. Ty de kommer då att leda dina söner bort från mig till att tjäna andra gudar, och HERRENS vrede skall då upptändas mot er och han skall snabbt förgöra dig. Men så här skall ni göra med dem: Ni skall bryta ner deras altaren, slå sönder deras stoder, hugga ned deras aseror och bränna upp deras avgudabilder i eld.

När Gud gav dessa folk i deras hand skulle de ”ge dem till spillo”, dvs. förinta dem, inte förhandla med dem om underkastelse och inte visa dem någon nåd. När Josua fick detta gruvligt svåra uppdrag bävade han. Men Gud sade till honom: ”Jag skall inte lämna dig eller överge dig. Var stark och frimodig, ty du skall som arv åt detta folk fördela landet som jag med ed har lovat deras fäder att ge dem” (Jos. 1:5-6).

Även vi kan förskräckas över hur det gick till när kanaanéernas befästa städer slogs ner, hur invånarna urskillningslöst dräptes. Det berättas om detta i Josua bok. När Jerikos murar föll, efter att israeliterna under sju dagar tågat runt staden och blåst i basuner och de kunde storma in i staden, gav de till spillo ”allt som fanns i staden – både män och kvinnor, unga och gamla, liksom oxar, får och åsnor” (Jos. 6:21). Bara skökan Rahab, hon som hjälpte Israels spejare, räddades tillsammans med hennes släkt. Också i staden Ai dödades alla invånare. På det sättet, genom att anfälla och tillintetgöra befästa städer, lade Josua på Guds befallning under sig stora delar av landet. Men efter Josuas död sviktade man i att gå i hans fotspår och göra som Gud befallt. Man for inte lika hårt fram som tidigare utan sökte olika former av samexistens med kanaanéerna. Israeliterna beblandade sig med dem, gifte sig med deras döttrar och lät sig påverkas av deras avgudadyrkan.

Ett viktigt skäl till att Gud gav befallningen att driva bort kanaanéerna var att skydda Israels folk från avgudadyrkan. De dyrkade fruktbarhetsguden Baal i olika former ("herre" eller "ägare") och hans kvinnliga motsvarighet Baalat eller Astarte. Kanaanernas avgudadyrkan var grov, mustig och sinnlig med bl.a. manlig och kvinnlig tempelprostitution (vilket Israel varnas för i Mose lag, 5 Mos. 23:17). Vad kanaanéerna ägnade sig åt framgår av 3 Mos. 18, där deras avskyvärldheter räknas upp: där bl.a. nämns incest, utnyttjade av kvinnor under deras menstruationsperioder, homosexuell livsföring, tidelag (sex med djur) och människooffer. Efter denna exemplifiering av kanaanaisk religionsutövning säger Gud genom Mose: *"Ni skall inte orena er med något av detta, ty med allt sådant har de hednafolk orenat sig som jag driver bort för er"* (v. 24).

Men det glömde man snart bort. Gång på gång står det i Domarboken: *"Israels barn gjorde det som var ont i HERRENS ögon. De glömde Herren och tjänade baalerna."* Då var Gud inte med dem och gav dem inga segrar när kanaanéerna anföll dem. De kom i underläge och höll själva på bli utdrivna ur landet. När de ropade till Gud i sin nöd och gjorde bot och bättring sände Gud dem "domare" som starka ledare och krigshjältar som Gideon och Simson som räddade Israel. Men Israel var ett folk ständigt benäget till avfall och man fick egentligen aldrig full kontroll över landet som Gud hade gett dem.

Berättelserna om utrotningskriget mot kanaanéerna hör till de svåra ställen som många av oss ryggar tillbaka inför. De handlar om sådant som i dag skulle vara fall för krigsförbrytartribunalen i Haag. Och vi undrar: Hur kunde Gud ge sådana befallningar? Hade då Gud ingen önskan att förbarma sig över och frälsa dessa hedniska kanaanéer? Hur kunde han ge order om deras förintelse och fördrivning på detta sätt? Har de rätt som i dag lyfter fram dessa saker som bevis på att Bibelns Gud är en hänsynslös och grym Gud som nyckfullt ägnar sig åt etnisk rensning, slaktar folk och vadar i blod? Nej, de har inte rätt. De rycker ut på gammalt känt maner vissa händelser i Bibeln och ur sitt sammanhang och gör Gud till en maktgalen och paranoid tyrann som snabbt slår till mot varje misstänkt hot.

Det finns en förhistoria som visar att Gud hade omsorg också om kanaanéerna. Han såg all deras avgudadyrkan, synder, brott och liderliga seder. Det första han gör är inte att straffa dem. Han ville frälsa dem precis som alla andra hedningar. Han lät dem nås på olika sätt av sitt ord och sin kallelse under Abrahams, Isaks och Jakobs tid i Kanaan. Han gav dem tid till bättring precis som han gjorde med folket i Nineve dit han sände profeten Jona. Han gav dem lång tid. Varför fick Israels barn vara kvar i Egypten i 430 år? Det var inte bara för att de skulle växa till och bli många. Det fanns ett annat skäl. Gud säger till Abraham att hans efterkommande skulle få stanna där länge: först i fjärde släktledet skulle de återvända till Kanaan. Varför det? Jo skälet var detta: *"ännu har inte amoreerna fyllt sina synders mått"* (1 Mos. 15:16). Ännu hade deras omoral och framhärjande i grova synder inte nått sin slutpunkt. Än fanns tid för uppvaknade och

omvändelse. Gud väntade således flera hundra år tills han såg att de förhärdat sig och ingen räddning för dem längre fanns. Först då lät han straffdomen komma över dem och Israel invadera deras land.

Vi har här en parallell till syndafloden till följd av människornas växande ondska. I 120 år predikade Noa för folket om vägen till räddning undan floden. Vi har en parallell till Sodom och Gomorra. I Sodom bodde den rättfärdige Lot och det står om honom att han dagligen *"plågades av de ogudaktigas utsvävande liv ... och av att se och höra det onda som de gjorde"* (2 Petr. 2:7-8). När Abraham fick besök av Herren och förstod att straffdom väntade Sodom och Gomorra bönföll han Herren att skona Sodom där hans brorson Lot bodde. Han visste att Gud var nådig och barmhärtig och inte älskade att förgöra och frågade honom om han skulle skona staden om det fanns 50 rättfärdiga i den, om det fanns 45, 40, 30, 20 rättfärdiga, ja, om det bara fanns tio? Och Herren försäkrade honom varje gång att då skulle han inte förstöra staden (1 Mos. 18: 16 ff.). Eld och sva-vel regnade inte plötsligt över Sodom och Gomorra utan förvarning och utan skäl. Inga av Guds straffdomar i GT är godtyckliga. Läser vi Bibeln noga ser vi, att ingen straffdom drabbar utan skäl, inget sker utan verklig anledning.

Bilden som man målar upp av Gud i GT som snabbt och oberäkneligt, hjärtlöst och hänsynslöst straffar och slår ner sina fiender är fullständigt fel. Tittar vi noga efter och gör oss möda att forska i ett vidare sammanhang, i händelser runtomkring, finner vi inte någon gång att Gud straffar utan skäl. Vi finner också att David ger den riktiga bilden av Gud när han i den 103:e psalmen säger: *"Barmhärtig och nådig är HERREN, sen till vrede och stor i nåd"*. Just detta att han är *sen till vrede* står på en rad ställen i GT. Det återkommer gång på gång som ett stycke av Israels trosbekännelse (2 Mos. 34: 6, Ps. 86:15, 145:8, Joel 2:13, Neh. 9:17, Nah. 1:3). Gud är långmodig och vill först av allt frälsa. Men det står också att han låter ingen bli ostraffad. Synden får alltid sin lön till sist. Men Gud är inte ondskefull utan rättvis i sina straffdomar.

Vi skall också komma ihåg, att Gud som ger liv har också rätt att ta liv. Han är Herre över liv och död. Ibland låter Gud många dö på en gång i krig och katastrofer som drabbar män och kvinnor, barn och unga, friska och sjuka. Han låter även i dag straffdomar gå över både länder, folk och enskilda. Men Bibeln påminner oss också om att vi alla en dag måste vi dö för syndens skull. Alla är vi värda döden.

Josua hade Guds befallning att verkställa straffdom över kanaanéerna. Någon motsvarande befallning har inte vi. Här finns en skillnad mellan Gamla och Nya förbundet. Gamla förbundet var en teokrati, en stat direkt styrd av Gud och en nation som på Guds befallning förde krig mot fiender med svärd. I Nya förbundet är kyrkan ingen nation, ingen stat, inget land med gränser. Kyrkan är Guds osynliga rike som består av de på Kristus troende i hela världen. Vi som är med i Kristi kyrka har också våra strider att utkämpa mot vår tids hetitier, girgaséer, kanaanéer och periséer som vill fördärva kyrkan och förleda henne till avfall.

Men i denna kamp har Gud inte gett oss något jordiskt svärd och någon befallning att döda våra fiender. Medeltidens blodiga korståg är skamfläckar i kyrkans historia. Det enda vapen vi fått är Ordet och bönen. För oss gäller Jesu ord i Bergpredikan: *"Älska era ovänner och bed för dem som förföljer er. Då är ni er himmelske Faders barn"* (Matt. 5:44-45). Vi har att strikt hålla oss till ordet: *"Hämnas inte, mina älskade, utan lämna rum för vredesdomen. Ty det står skrivet: Min är hämnden jag skall utkräva den"* (Rom. 12:19).

(Vi har förfärliga exempel i Israels historia på hur det kan gå när man tar saken i egen hand och går utöver vad Gud befallt. Ett sådant exempel har vi i Dom. 19-21, där det berättas om en levit och hans bihustru på genomresa i Benjamins landområde. Inbjudna att övernatta hos en gammal man blev de omringade av onda män som ville tillfredsställa sina sexuellt perversa lustar på dem. Det slutade med att bihustrun utlämnades och blev utsatt för en utdragen och rå massvåldtäkt som kostade henne livet. När detta illdåd blev känt i övriga Israel startades en besinningslös hämndaktion mot benjaminerna som gjorde att deras stam nästan höll på att utrotas. Domarbokens författare avslutar sin bok med en bedrövad suck: *"På den tiden fanns ingen kung i Israel. Var och en gjorde vad han själv ansåg vara rätt"* (Dom. 21:25) – ett påpekande om att denna tid var en mörk och våldsamt tid, präglad av självsvald och anarki. Det fanns ingen central instans som värnade om moral och rätt och uppehöll lag och ordning i landet.)

Israels historia är i långa stycken en trist historia om ett folk ständigt benäget till avfall från Gud och Mose lag och en historia om Guds stora tålmod med dem. Gång på gång gjorde de kanaanéernas avskyvärdheter till sina egna. Till sist fick de själva smaka en straffdom liknande den som kanaanéerna drabbats av. Deras land ockuperades av stormakter, först av assyrierna år 722 som lade den norra delen av landet under sig och förde bort det ledande skiktet i fångenskap, sedan av babylonierna som 136 år senare invaderade Juda och Benjamins område, intog Jerusalem och brände ner Salomos tempel och jämnade det med marken. Den mer inflytelserika delen av folket fördes bort i en fångenskap som kom att vara i 70 år. Där fick de besinna sina synder. Men Gud glömde dem inte: även i fångenskapen lät han sig finnas av dem när de ropade i sin nöd. Också där lät han profetord med tröst och hopp om befrielse nå dem. Till sist kunde de som ville vända tillbaka och bygga upp templet igen. *"När Herren gjorde slut på Sions fångenskap, då var vi som drömmande"* (Ps. 126:1). Det blev en resa från tårar till jubel.

Motsägelser i Bibeln

Nu skall vi se lite på en annan typ av svåra bibelställen, nämligen sådana som ser ut som motsägelser – fast de i själva verket inte är det. Bibelkritiken menar att Bibeln är full av verkliga motsägelser. Det är deras andra stora invändning mot att Bibeln är andeingiven och ofelbar.

En skrift som motsäger sig själv kan inte vara pålitlig och sanningsenlig i alla stycken, lika lite som ett vittne som i en rättegång lämnar motstridiga uppgifter, säger man. Det kan vi hålla med om. Om det nu vore så, att Bibeln verkligen innehåller klart motsägande påståenden så skulle den inte vara felfri. Men förhåller det sig så? Har man lyckats bevisa det?

Vad är en motsägelse? Det är två absolut oförenliga påståenden. En dörr kan inte vara öppen och stängd samtidigt. Om det ena är rätt, måste det andra vara fel. Enligt den klassiska logikens lagar så kan man bara tala om verklig motsättning under två huvudsakliga förutsättningar:

- 1) att påståendet handlar om samma saker eller personer,
- 2) att påståendet avser förhållanden under samma tid.

Om vi applicerar detta resonemang på Bibeln så blir slutsatsen denna:

Ingen motsägelse föreligger mellan bibelverser som inte handlar om samma saker eller personer inom samma tidsram.

Om man går efter denna enkla regel faller åtskilliga av de motsägelser bort som man anklagar Bibeln för. Det visar sig att man läst Bibeln slarvigt och bara är ute efter att finna fel. Många s.k. motsägelser faller bort beroende på att man jämför två bibelställen som hänför sig till olika tidpunkter. Låt oss ta ett typiskt exempel. På ett ställe står det om Absalom att han hade fått tre söner (2 Sam. 14:27). På ett annat ställe står det att han sörjde över att inte ha någon son (2 Sam. 18:18). Föreligger en verklig motsägelse här? Inte alls. Det första stället handlar om Absalom i ett tidigare skede av sitt liv, då han hade fått tre söner, det andra om hur han vid slutet av sitt liv sörjde över att alla hans söner var döda.

Långt tillbaka formulerade goda teologer denna regel vid problem med s.k. motsägelser i Bibeln: *Distingue tempora, et Scriptura concordabit* – ge akt på respektiver tidsskeden, så skall det visa sig att Skriften är samstämmig. Det stämmer väldigt ofta. Ett dråpligt exempel hur det går när man glömmer nämnda regel har vi hos den som fann en motsägelse mellan 1 Mos. 6, som talar om Noas ark som med sin last måste ha vägt hundratals ton, och Josua 3 där det berättas om hur Israels präster utan problem bar arken över floden Jordan vid intåget i Kanaans land. Han hade så brått att hitta fel i Bibeln att han inte upptäckte att ark kunde vara något annat än en båt! Motsägelsen handlade inte om samma ark (och inte om samma tidpunkt).

Det är med Bibeln som med Jesus själv.

Jesus omgavs av fiender i form av skriftlärda, fariséer och sadducéer som ständigt bevakade honom och sökte finna fel i vad han sade, särskilt sådant som kunde strida mot Mose lag? Gång på gång står det att man försökte ”snärja honom”, fånga honom i hans ord, visa att han inte talade sanning osv. (Matt. 19:3, Mark. 12:13, Joh. 8:6 m.fl.). Men man lyckades aldrig. Jesus sade till dem: ”Mig

tror ni inte, därför att jag säger er sanningen. Vem av er kan överbevisa mig om synd? Om jag talar sanning, varför tror ni mig inte? Den som är av Gud lyssnar till Guds ord. Men ni lyssnar inte, därför att ni inte är av Gud. Judarna svarade: "Har vi inte rätt när vi säger att du är en samarit och har en ond ande?" (Joh. 8:45-48). Ingen kunde överbevisa honom om någon synd, något fel eller någon osanning. Det enda man hade att komma med var beskyllningar och förolämpningar? Ända in i det sista, då han greps och ställdes inför överstepräster och Stora rådet, försökte man få honom fälld. Men man lyckades inte med det på ärligt sätt: "Många vittnade falskt mot honom, men deras vittnesmål stämde inte överens" (Mark. 14:56).

På liknande sätt är det med kristendomsfiendernas påståenden om faktiska motsägelser i Bibeln. Med ljus och lykta har man letat fel men inte lyckats få fram ett enda ställe som utesluter varje tänkbar förklaring. Det är lätt att beskylla Bibeln för fel och motsägelser, en helt annan sak är att kunna bevisa det. Så länge inte någon är överbevisad och fälld för brott skall han hållas för oskyldig. Den rättsregeln borde tillämpas också på Bibeln.

Bibeln präglas för övrigt inte av motsägelser utan tvärtom av en förunderlig inre harmoni och samstämmighet, och det trots att den är skriven av olika människor under vitt skilda tidsperioder. Allra härligast är de samstämmiga vittnesbörden om Frälsaren Jesus Kristus som löper igenom hela Skriften från början och till slut. Tänk på alla löften och förutsägelser århundraden i förväg om Messias i GT och deras underbara uppfyllelse i NT! De utgör kraftiga bevis på Bibelns samstämmiga sanning.

Olikheter är inte motsägelser

Det är skillnad på olikhet och motsägelse. Bibelns författare är personligheter som skriver olika. Den ene kan betona en sak mer än en annan osv. Allt detta gör Bibeln till en levande bok och visar att Andens inspiration inte är någon mekanisk likriktning så att alla säger precis likadant. Men de motsäger inte varandra. Vi måste lära oss att skilja på olikheter och motsägelser.

Ett exempel på detta har vi när man gör antalet änglar som visade sig vid Jesu grav på påskmorgonen till en motsägelse. Joh. 20:12 säger att det var två, enligt Markus var det en. Är det en motsägelse? Självfallet inte. Markus säger inte att det *bara* var en. Han nämner en men utesluter inte att det var två. Johannes kompletterar med att det var två.

Ett klassiskt exempel på skenbar motsägelse har vi i de två berättelserna i Apg. 9 och 22 om Paulus omvändelse på vägen till Damaskus där ett ljussken plötsligt omgav honom och han hörde en röst som sade: "*Saul, Saul, varför förföljer du mig.*" I kap. 9 står det om männen som följde med Paulus, att de blev förstummade av skräck och att "*de hörde väl rösten, (Sv. Folkbibeln: ljudet) men såg ingen* (v. 7, 1917 års öv.). I Apg. 22:9, där Paulus själv berättar, står det: "*De som var med mig såg väl skenet, men hörde inte rösten av den som talade till*

mig” (1917 års öv.) Hur går det ihop? Det ser ju ut att vara en klar motsägelse. Men det är inte så svårt att finna en lösning på problemet. I Apg. 9 sägs bara att de hörde en röst eller ljud av en röst, inget om att de uppfattade vad rösten sade. I Apg. 22 används i grekiskan en annan konstruktion av verbet ”höra” som innebär att den som hör förstår vad som sägs. På det sättet hörde de alltså enligt Apg. 22 inte rösten. På ett motsvarande sätt såg de ett himmelskt sken, men såg ingen person. Berättelserna motsäger vid närmare påseende inte varandra.

Ytterligare ett par saker bör nämnas när vi talar om motsägelser och bristande överensstämmelser i Bibeln.

(Ofelbarhet innebär inte att alla citat är exakt citerade.

NT citerar vanligtvis inte GT:liga ställen ordagrant utan återger deras mening mer eller mindre kort, ibland kan flera ställen vara sammanslagna till ett osv. Detta är således inget fel utan den Helige Andes anpassning till ett vanligt sätt att citera på den tiden.

Släkttavlor är inte fullständiga

Jämför man släkttavlor med varandra finner man att de ibland är olika. Jesu släkttavla i Matt. 1 är helt olik den i Luk. 3. Den vanligaste och mest sannolika förklaringen är att Matteus anger Josefs släktled och Lukas Marias. Men när vi jämför med GT finner vi att Matteus utelämnar fyra kungar i Davids släkt. Han gör det förmodligen för symmetriens skull – släkttavlan är ju uppdelad i tre grupper om fjorton släktled från Abraham till Kristus. Det var inget ovanligt eller uppseendeväckande hos judarna att i vissa sammanhang använda sig av förkortade släkttavlor. Det sker också i Skriften. De bibliska släktregistren gör inte någonstans anspråk på att vara kompletta, utan Bibelns författare tog med de personer som man ansåg vara väsentliga för sammanhanget och utelämnade de släktled som var av mindre betydelse. Detta strider inte mot Skriftens sanning och ofelbarhet och bör inte bereda oss några bekymmer.)

Bibelöversättningar och avskrifter är inte ofelbara

I detta sammanhang bör vi kanske påminna om att bibelöversättningar inte står under något löfte om ofelbarhet. Det är originalskrifterna, de ursprungliga texterna, som är ingivna av Anden. Vi har inga originalskrifter kvar, bara avskrifter, de äldsta från början av 100-talet (bl.a. ett fragment av Johannes evangelium). De äldsta fullständiga handskrifterna av NT är från 3- och 400-talen.

Vi vet att man från början var väldigt noggrann när man gjorde kopior av en bibelbok. Men naturligtvis blev det fel ibland. Sena avskrifter som kopierats många gånger kan ha ganska många skrivfel. De har vid textgranskningen inte samma tyngd som de tidigaste och bästa. Antalet varianter (eller ”läsarter” som man säger) är stort (ca 150 000) men avvikelserna är i regel mycket små. I det flesta fall kan man se att det rör sig om ett rent avskrivningsfel. I 95 % av fallen kan man utan svårighet fastställa den rätta texten. I 95 % av de övriga fallen påverkas inte textens innehåll av varianten. Framstående exegeter (språkveten-

skapliga uttolkare av bibeltexterna på grundspråken) säger att inte någon lära i Bibeln tappas bort eller förändras av varianterna, inte ens om man använder det sämsta manuskripten. Avvikelse består ofta av uppenbara stavfel, borttappad stavelse i ett namn och liknande. När det gäller siffror kunde det lätt bli fel vid avskrifter. Bibelns hebreiska och grekiska har inte vårt system med arabiska siffror. I stället används olika bokstäver med nummervärde. I inledningen till Ps. 60 nämns David som författare till psalmen efter en seger över edoméerna, som förlorade 12 000 man, men i 1 Krön. 18 står det att det var 18 000 man. Detta är ett typiskt avskrivningsfel där de snarlika bokstäverna för 18 och 12 har förväxlats.

Nu till en fråga som vållat en del bibelläsare bekymmer.

Kan Gud ångra sig?

Det står nu och då i Bibeln att Gud ångrar sig. I 1 Mos. 6 läser vi om förspelet till syndafloden. Där står att när Gud såg hur människans ondska på jorden växte: *"Då ångrade HERREN att han hade gjort människorna på jorden, och han var bedrövad i sitt hjärta"* (v. 6).

Men i 1 Sam. 15:29 står det: *"Den Härlige i Israel ljuger inte och ångrar sig inte. Ty han är inte en människa, så att han skulle kunna ångra sig"* (samma sak sägs i 4 Mos. 23:19).

Det ser verkligen ut att vara två motsägande utsagor om Gud. Vad skall vi säga om det? Kan båda vara sanna? Ja, det kan de faktiskt vara. I det ena fallet handlar det om Guds väsen, i det andra rör det sig om ett symboliskt talesätt som den Helige Ande använder för att göra Gud mer levande för oss.

Självklart kan Gud inte ångra sig som en vanlig människa som syndar, gör fel och begår misstag. Gud är den oföränderlige, den allsmäktige och allvetande. Han visste allt som skulle hända på jorden redan före skapelsen. Varken syndafall, syndafloed eller något annat var nytt för honom. Frälsningen genom hans Son var beslutad innan världens grund var lagd (Ef. 1:4). Han är oföränderligt densamme. Hos honom finns ingen utvecklig, ingen förändring, ingen blandning av ont och gott, eller som Jakob säger: *"ingen växling mellan ljus och mörker"* (Jak. 1:17).

Skriften talar om Gud på följande två olika sätt. Den talar om Gud i hans majestät såsom upphöjd över tid och rum. Där kan vi aldrig fatta honom: Han *"bor i ett ljus dit ingen kan komma, och som ingen människa har sett eller kan se"* (1 Tim. 6:16). Vi fattar ingenting av Guds verkliga väsen och inre liv. Det är alldeles för stort för oss. Våra hjärnor sprängs när vi försöker fatta Guds eviga gudomsmajestät. Luther varnar för det och säger att det är mycket farligt att spekulera och försöka tränga in i det för oss obegripliga och ofattbara.

Men Bibeln talar också och till allra största delen om Gud på ett annat sätt. Där sänker sig Gud ner till oss och talar till oss på vår nivå. Han talar på vårt språk

och anpassar sig till vår föreställningsvärld i tid och rum. Och han gör det för att bli förstådd av oss. Det är därför Bibeln är full av vad man kallar för *antropoformismer* när den talar om Gud. Den ger honom mänskliga drag och egenskaper, talar om Gud som om han hade ögon och öron som ser och hör och förser honom med ett ansikte som ibland vänder sig mot oss ibland bort från oss. Också mänskliga känslor och sinnesstämningar som ånger och sorg tillskrivs Gud (*antropopatism*). Allt detta sker för att Gud skall bli begriplig för oss, komma oss nära och bli mer levande för oss.

Orden om att Gud ångrar sig hör till detta andra sätt att tala om Gud. Det var således inte att Gud plötsligt upptäckte något han inte sett förut, att människornas ondska blivit större än vad han trott, och att han blev så förfärligt ledsen att han ångrade att han skapat människan. Gud har aldrig ångrat sin skapelse som något misslyckat, aldrig tagit tillbaka orden: *"Och se, det var mycket gott"* (1 Mos. 1:31). Vad det handlar om är att Gud beskrivs under bilden av hur en människa känner det när allt vad hon arbetat för och hoppas på går fullständigt snett och slutar i katastrof. Att tillskriva Gud, ånger besvikelse, sorg och vrede, det är något vi förstår och själva har erfarenhet av.

Gud framstår som vred eller nådig alltefter hur människor betar sig. Denna växling kallas ibland ånger. Han ångrade t.ex. sitt beslut att ödelägga Nineve när han såg hur folket gjorde bot och bättring när Jona predikade Guds dom för dem. Å andra sidan har vi i dag sett Guds vrede över obotfärdiga som framhärdar i synd. Så lär oss Skriften att tänka på den i sig oföränderlige Guden som visar sig nådig och vred mot oss beroende på hur vårt förhållande till honom är. *"Han står emot de högmodiga, men de ödmjuka ger han nåd"* (1 Petr. 5:5).

Jag vill sluta detta föredrag med att peka på

Den största motsägelsen i Bibeln

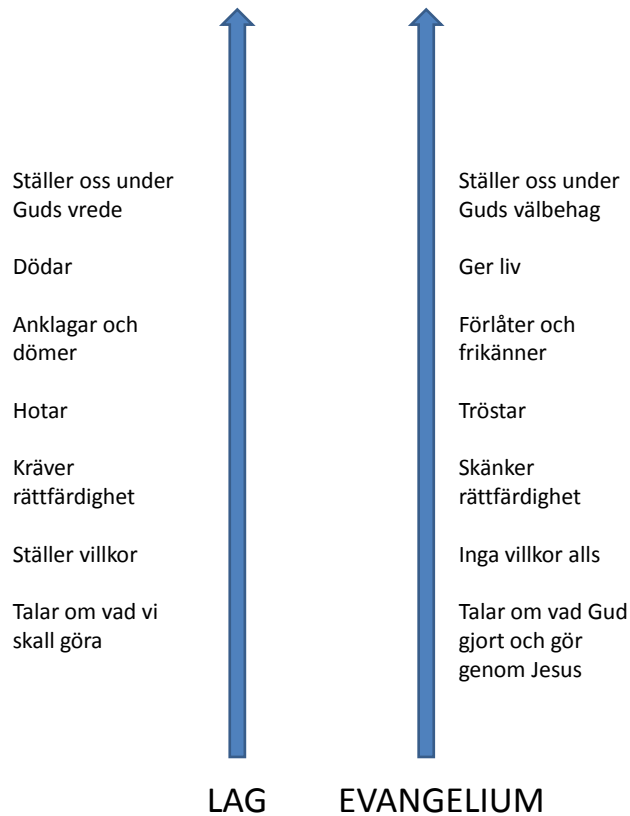
När vi ställer frågan till Bibeln: Hur blir en människa frälst? så upptäcker vi att Bibeln ger två svar lika vitt skilda från varandra som dag och natt eller Ja och Nej. Den ger oss två vägar till Gud: lagens och evangeliets väg. Båda kommer från Gud och båda lovar frälsning och evigt liv. Men till sitt innehåll är det helt olika, ja rentav av motsägande, eller "mer än motsägande" som Luther säger.

Vill du bli frälst, så håll buden. Så sade Mose (3 Mos. 18:5). Och så sade Jesus till den lagkloke som frågade vad han skulle göra för att få evigt liv. Och så säger Paulus i Gal. 3:12: *Lagen säger inte "av tro", utan den som håller dessa bud skall leva genom dem.*

Men Bibeln säger också: Tro evangelium! Var och en som tror på Jesus skall bli frälst. Det förkunnar den överallt.

I följande uppställning ser vi några exempel på hur olika vägarna är.

BIBELNS STÖRSTA MOTSÄGELSE

Lagen talar bara om vad vi skall göra, evangeliet bara om vad Gud gjort och gör genom Jesus.

Lagen ställer hårda villkor: inget ”jag gör så gott jag kan” utan hela lagen måste hållas fullkomligt utan minsta gnista av synd och ont själviskt begär. Evangeliet har inga krav utan skänker mig, fritt och för intet, Kristi hela och fulla laglydnad som jag får räkna som min egen rättfärdighet inför Gud.

Lagen hotar och förbannar den som inte håller Guds bud. Den dödar oss och ställer oss under Guds heliga vrede. Den har inte minsta droppe av förlåtelse att erbjuda, innehåller bara anklagelser som blottlägger vår förvridna och själviska natur och slungar oss in i mörker och hopplöshet. Evangeliet förlåter allt. Det ställer oss under nåden i Kristus. Här finns ingen vrede, bara nåd. Inget hot, bara tröst. Guds välbehag lyser ständigt över oss. Gud ser oss i Jesus hela tiden som hans goda, älskade och återlösta barn.

När vi nu ställs inför dessa två vägar och frågar oss: Vilken skall jag ta? skall vi komma ihåg en viktig sak.

Dessa två motstridiga vägar använder Gud för att föra oss till en rätt ånger och tro. Var och en av dem har en bestämd funktion i Guds frälsningsordning. Lagens viktigaste funktion är att visa oss vår synd och fylla oss med sorg och fasa över att vi är som vi är, ständigt benägna till det onda och oförmögna till det

goda. Lagen måste upplysa mig om att jag är på helt fel väg – fel därför att jag totalt saknar kvalifikationer för att gå denna väg. Den slutar i evig katastrof. Min enda räddning blir den andra vägen, den för syndare. På detta sätt driver lagen oss till Kristus och evangelium.

På evangeliets väg handlar det inte om att göra utan bara om tro, dvs. att ta emot vad Gud räcker mig i Kristus som en ren gåva. Och på denna väg upphör motsägelsen på ett förunderligt sätt. För här är lagen uppfylld till punkt och pricka – inte av mig utan av Kristus som både hållit lagen och burit lagens straff i mitt ställe. På evangeliets väg är allt färdigt, ombesörjt av en annan. Jag har bara att tro och ta emot. Och tron som vi tar emot med är ingen laggärning. Den uppstår inte genom vår egen ansträngning utan skapas bara av evangelium, av Guds erbjudande om evigt liv i Jesus. Vi blir frälsta av nåd, ”utan lag” och ”utan gärningar” som aposteln Paulus upprepade gånger poängterar.

De två vägarna är båda Guds vägar, men de är inte likvärdiga. Evangeliet som ensamt kan frälsa syndare står över lagen som inte kan göra det. Därför måste lagen träda tillbaka till förmån för evangelium. När Gud kallar dig att tro evangelium, så får du med Luther säga: ”Adjö, lag!” och sedan gripa tag i evangeliets härliga löften. För det står: *”Kristus är lagens slut för var och en som tror”* (Rom. 10:4) och likaså : *”Kristus friköpte oss från lagens förbannelse, när han blev en förbannelse i vårt ställe”* (Gal. 3:13). I Kristus, död och uppstånden för oss, får Bibelns största motsägelse sin underbara lösning – till liv och salighet för dig och för mig.

För mig sitt liv sitt dyra blod
han ville icke spara,
att för den dom mig förestod
jag måtte tryggad vara.
Han blev hos Gud min löftesman,
uti hans död min synd försvann.
Blott så jag salig bliver.

Amen.